

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13.05.2009, sp. zn. 5 Tdo 414/2009, ECLI:CZ:NS:2009:5.TDO.414.2009.1

Číslo: 36/2010

Právní věta: Jednání dvou nebo více pachatelů trestného činu poškozování věřitele podle § 256 tr. zák., které vykazuje všechny znaky podle § 9 odst. 2 tr. zák., je třeba posoudit jako spolupachatelství, byť vzhledem ke konstrukci ustanovení § 256 tr. zák. se jednání jednoho z nich právně kvalifikuje podle § 256 odst. 1 písm. a) tr. zák. a jednání druhého z nich podle § 256 odst. 2 písm. a) tr. zák. Rozhodující je, že obě tyto skutkové podstaty jsou podřazeny pod stejný trestný čin poškozování věřitele podle § 256 tr. zák., přičemž rozdíl mezi těmito skutkovými podstatami je při shodné objektivní stránce, spočívající v poškození majetku dlužníka, jen v tom, že v odstavci 1 jde o poškozování vlastního věřitele, kde popsáno mařícího jednání, spočívajícího v poškození alespoň části svého majetku se dopouští sám dlužník, zatímco v odstavci 2 jde o poškozování cizího věřitele, kde popsáno mařícího jednání se dopouští jiná osoba než dlužník. *) Poznámka redakce: Nyní jde o ustanovení § 23 tr. zákoníku a § 222 odst. 1 a § 222 odst. 2 tr. zákoníku.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 13.05.2009

Spisová značka: 5 Tdo 414/2009

Číslo rozhodnutí: 36

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Poškozování věřitele, Spolupachatelství

Předpisy: § 256 odst. 1 písm. a) tr. zák.
§ 256 odst. 2 písm. a) tr. zák.
§ 9 odst. 2 tr. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněných R. H. a J. C. proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. 9. 2007, sp. zn. 4 To 607/2006, který rozhodl jako soud odvolací v trestní věci vedené u Okresního soudu v Teplicích pod sp. zn. 23 T 120/2003.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Okresního soudu v Teplicích ze dne 2. 5. 2006, sp. zn. 23 T 120/2003, byl obviněný R. H. uznán vinným pokusem trestného činu poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 písm. a), odst. 3 tr. zák. a obviněný J. C. uznán vinným pokusem trestného činu poškozování věřitele podle § 256 odst. 2 písm. a), odst. 3 tr. zák., které spáchali tím, že v úmyslu zamezit realizaci zástavního práva

zatěžujícího nemovitosti v majetku z jedné poloviny ve společném jmění manželů H. a z jedné poloviny ve výlučném vlastnictví Z. H., zapsaných na L. V., KÚ T., v k. ú. U., obec K., zajišťujícího pohledávku zástavního věřitele IPB, a. s., se sídlem P., resp. jeho právního nástupce ČSOB, a. s., se sídlem P., vzniklou na základě smlouvy o úvěru ze dne 5. 11. 1996 ve výši 800 000 Kč, sepsané mezi IPB, a. s., a R. H., zřízeného na základě smlouvy o zřízení zástavy mezi věřitelem a manželý H., ze dne 5. 11. 1996,

obviněný R. H., ačkoliv mu z § 151e odst. 2 obč. zák. účinného do 31. 12. 2000 vyplývala povinnost zdržet se všeho, čím se zástava zhoršuje na újmu zástavního věřitele a podle zástavní smlouvy v bodě 8 se zavázal k tomu, že bez souhlasu zástavního věřitele zastavenou věc nepřevede na třetí osobu, nepřenechá ji do nájmu třetímu subjektu a nezřídí k ní věcné břemeno nebo jiná práva třetích osob, společně se svou manželkou zplnomocnil dne 11. října 2000 spoluobviněného J. C. k vkladu věcného břemene, opravňujícího společnost T. - O., jejímž jednatelem je obviněný J. C., k užívání a správě zastavených nemovitostí, čímž snížil hodnotu nemovitostí, původně oceněných na 2 526 670 Kč, do takové míry, že se v důsledku vloženého věcného břemene staly neprodejnými a věřiteli - ČSOB, a. s., tímto činem způsobil škodu minimálně odpovídající splatné části úvěru včetně příslušenství ve výši 875 329,35 Kč,

obviněný J. C., ačkoliv v důsledku své několikaleté realitní praxe věděl, že věcné břemeno správy a užívání zatěžující nemovitost sníží její hodnotu do takové míry, že se stane neprodejnou, po vzájemné dohodě s manželý H. a udělení plné moci ke zřízení věcného břemene dne 11. 10. 2000, podal dne 12. 10. 2000 návrh na vklad věcného břemene správy a užívání, zatěžujícího nemovitosti zapsané na L. V., KÚ T., v k. ú. U., obec K., do katastru nemovitostí, a to ve prospěch společnosti T. - O., s právními účinky vkladu věcného břemene ke dni 12. 10. 2000, čímž způsobil, že se takto zatížené nemovitosti staly neprodejnými a věřiteli spoluobviněného R. H. tímto činem způsobil škodu minimálně odpovídající splatné části úvěru včetně příslušenství ve výši 875 329,35 Kč.

Za tento trestný čin byl obviněnému R. H. podle § 256 odst. 3 tr. zák. uložen trest odnětí svobody v trvání 8 měsíců, přičemž výkon tohoto trestu mu byl podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 3 roků, a obviněnému J. C. byl podle § 256 odst. 3 tr. zák. uložen trest odnětí svobody v trvání 1 roku, přičemž výkon tohoto trestu mu byl podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 3 roků. Podle § 49 odst. 1 a § 50 odst. 1 tr. zák. byl obviněnému J. C. uložen dále i trest zákazu činnosti spočívající v zákazu působit jako statutární orgán ve společnostech či jako zaměstnanec při činnostech, jejichž zaměřením je realitní činnost, pronájem či obchod s nemovitostmi, v trvání 6 let.

Uvedený rozsudek Okresního soudu v Teplicích napadli oba obvinění R. H. a J. C. odvoláními, která zaměřili do výroku o vině i o trestu. Krajský soud v Ústí nad Labem, který projednal jako odvolací soud odvolání obou obviněných, rozhodl o nich rozsudkem ze dne 19. 9. 2007, sp. zn. 4 To 607/2006, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. b), d), e) tr. ř. napadený rozsudek v celém rozsahu zrušil a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že obviněného R. H. uznal vinným pokusem trestného činu poškozování věřitele podle § 8 odst. 1, § 256 odst. 1 písm. a), odst. 3 tr. zák. a obviněného J. C. uznal vinným pokusem trestného činu poškozování věřitele podle § 8 odst. 1, § 256 odst. 2 písm. a), odst. 3 tr. zák., které spáchali tím, že v úmyslu zamezit realizaci zástavního práva zatěžujícího nemovitosti v majetku z jedné poloviny ve společném jmění manželů R. a Z. H. a z jedné poloviny ve výlučném vlastnictví Z. H., zapsaných na L. V., KÚ T., v k. ú. U., obec K., zajišťujícího pohledávku zástavního věřitele IPB, a. s., se sídlem P., resp. jeho právního nástupce ČSOB, a. s., se sídlem P., vzniklou na základě smlouvy o úvěru ze dne 5. 11. 1996 ve výši 800 000 Kč, sepsané mezi IPB, a. s., a R. H., zřízeného na základě smlouvy o zřízení zástavy mezi věřitelem a manželý H., ze dne 5. 11. 1996,

obviněný R. H., ačkoliv mu podle § 151e odst. 2 obč. zák. účinného do 31. 12. 2000 vyplývala povinnost zdržet se všeho, čím se zástava zhoršuje na újmu zástavního věřitele a podle zástavní

smlouvy ze dne 5. 11. 1996 v bodě 8 se zavázal k tomu, že bez souhlasu zástavního věřitele zastavenou věc nepřevé na třetí osobu, nepřenechá ji do nájmu třetímu subjektu a nezřídí k ní věcné břemeno nebo jiná práva třetích osob, společně se svou manželkou Z. H. zplnomocnil dne 11. října 2000 spoluobviněného J. C. k vkladu věcného břemene, opravňujícího společnost T. - O. s. r. o., jejímž jednatelem je obviněný J. C., k užívání a správě zastavených nemovitostí, čímž snížil hodnotu nemovitostí, původně oceněných na 2 526 670 Kč, tím se dopustil jednání, které mohlo způsobit neprodejnost předmětných nemovitostí za účelem úhrady dluhu, neboť úvěr nebyl podle uvedené smlouvy splácen, a mohl tak zmařit uspokojení pohledávky ve výši minimálně odpovídající splatné části úvěru včetně příslušenství ve výši 875 329,35 Kč,

obviněný J. C., ačkoliv v důsledku své několikaleté realitní praxe věděl, že věcné břemeno správy a užívání zatěžující nemovitost sníží její hodnotu do takové míry, že se stane neprodejnou, po vzájemné dohodě mezi manžely H. a udělení plné moci ke zřízení věcného břemene dne 11. 10. 2000, podal dne 12. 10. 2000 návrh na vklad věcného břemene správy a užívání, zatěžujícího nemovitosti zapsané na L. V., KÚ T., v k. ú. U., obec K., do katastru nemovitostí, a to ve prospěch společnosti T. - O., s. r. o., Ú. n. L., s právními účinky vkladu věcného břemene ke dni 12. 10. 2000, čímž se dopustil jednání, které mohlo způsobit neprodejnost předmětných nemovitostí za účelem úhrady dluhu, neboť úvěr nebyl podle uvedené smlouvy splácen, a mohl tak zmařit uspokojení pohledávky ve výši minimálně odpovídající splatné části úvěru včetně příslušenství ve výši 875 329,35 Kč.

Za tento trestný čin byl obviněnému R. H. podle § 256 odst. 3 tr. zák. uložen trest odnětí svobody v trvání 8 měsíců, přičemž výkon tohoto trestu mu byl podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 2 roků. Obviněnému J. C. byl za výše uvedený jím spáchaný trestný čin uložen podle § 256 odst. 3 tr. zák. trest odnětí svobody v trvání 1 roku, přičemž výkon tohoto trestu mu byl podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 2 roků. Podle § 49 odst. 1 a § 50 odst. 1 tr. zák. byl obviněnému J. C. uložen také trest zákazu činnosti spočívající v zákazu působit jako statutární orgán ve společnostech či jako zaměstnanec při činnostech, jejichž zaměřením je realitní činnost, obchod či pronájem s nemovitostmi, v trvání tří let.

Proti uvedenému rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. 9. 2007, sp. zn. 4 To 607/2006, ve spojení s rozsudkem Okresního soudu v Teplicích ze dne 2. 5. 2006, sp. zn. 23 T 120/2003, podali obviněný R. H. prostřednictvím obhájkyň JUDr. H. T. a obviněný J. C. prostřednictvím obhájců JUDr. R. T. a JUDr. J. C. dovolání, a to oba z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť jsou přesvědčeni, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku a jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

Obviněný R. H. v podrobnostech ve svém mimořádném opravném prostředku uvedl, že podle stávající judikatury zřízením věcného břemene k nemovitosti, na níž vázne zástavní právo k zajištění pohledávky, ve prospěch třetích osob se dlužník dopouští trestného činu poškozování věřitele pouze za předpokladu, že v důsledku tohoto jednání poklesne hodnota zástavy. Tedy nikoli každé jednání spočívající ve zřízení věcného břemene k nemovitosti v zástavě lze považovat za naplnění skutkové podstaty trestného činu poškozování věřitele ve smyslu § 256 tr. zák. V případě dovolatele nebylo věřiteli znemožněno zpeněžení zástavy. Věcné břemeno by mohlo snížit hodnotu nemovitosti pouze, jestliže by společnost T. - O., jejímž byl spoluobviněný J. C. jednatelem, byla neúspěšná, pokud jde o uspokojení pohledávky banky, zároveň jestliže by věřitel, tedy banka, se rozhodl pro realizaci zástavního práva, jestliže by poté byl nařízen výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti a také, jestliže by T. - O. trvala na vyplacení věcného břemene, které bylo však zřízeno jako bezplatné. Všechny tyto podmínky však splněny nebyly a soud se jimi ani nezabýval.

Dále upozornil dovolatel na to, že podle právní úpravy platné v době uzavření smlouvy o zřízení věcného břemene je v případě výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti při rozdělování podstaty v

případě pohledávek zajištěných zástavním právem i v případě náhrad za věcná břemena rozhodný den vzniku daného práva. Z uvedeného je tedy zřejmé, že z výtěžku by byla nejprve uspokojena pohledávka banky zajištěná zástavním právem a teprve po jejím plném uspokojení by byla poskytnuta náhrada za věcné břemeno. Navíc dnem právní moci rozvrhového usnesení podle právní úpravy platné do 23. 2. 2000 zanikají věcná břemena na nemovitosti váznoucí. Pro případného vydražitele by tedy existence věcného břemene neměla být žádnou překážkou.

Posléze obviněný R. H. poukázal také na to, že jeho postup a postup obviněného J. C. v žádném případě neměl vést ke zmaření realizace zástavního práva a naopak měl vést k uspokojení pohledávky jím zajištěné. Rozhodně nikdo ze zúčastněných neměl v úmyslu poškodit věřitele, tedy banku. V okamžiku, kdy dovolatel věděl, že zřejmě nebude schopen splácet bance dohodnuté splátky úvěru, hledal náhradní řešení a přistoupil na návrh spoluobviněného J. C., který za ně měl vzniklou situaci vyřešit, k čemuž také dostal od manželů H. plnou moc. Takové jednání dovolatele pak nelze vykládat jako úmysl poškodit věřitele, neboť je naprosto pochopitelné, že každý člověk, který se ocitne v situaci, v jaké byl obviněný se svou rodinou, se snaží, aby vše bylo vyřešeno ku prospěchu jeho, a aby dostal svým závazkům. Úmysl poškodit věřitele nebyl obviněnému v průběhu celého řízení nikdy prokázán. Vyšetřování nebylo vůbec zaměřeno na objasnění skutečností souvisejících s tím, jak společností T. - O. v tomto konkrétním případě po zřízení věcného břemene postupovala, případně jak postupovala i v dalších obdobných případech, aby došlo k uspokojení pohledávky věřitele. Soud důkazy navrhané obhajobou v tomto směru nepřipustil, ačkoli by jasně prokázaly skutečnost, že ze strany ani jednoho z obviněných neexistoval úmysl poškodit věřitele.

V závěru dovolání obviněný R. H. navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. napadené rozhodnutí odvolacího soudu i soudu prvního stupně v dovoláním napadeném rozsahu zrušil a věc přikázal k novému projednání a rozhodnutí podle § 265l odst. 1, 3 tr. ř.

Obviněný J. C. v podaném dovolání prostřednictvím obhájce JUDr. R. T. v podrobnostech namítl, že uzavřená smlouva o zřízení věcného břemene neovlivnila užitnou hodnotu a mohla mít pouze vliv na hodnotu směnnou zatížených nemovitostí. Dovolatel v této souvislosti poukázal na příslušná ustanovení občanského soudního řádu, týkající se prodeje zástavy, a uvedl, že to, že zřízením věcného břemene se může zatížená nemovitost stát neprodejnou, neznamená, že by zástavní věřitel neměl možnost uspokojení své pohledávky zpeněžením této nemovitosti. Zákon umožňuje věřiteli, aby svou pohledávku uspokojil v rámci dražby dobrovolné, nedobrovolné, v rámci řízení o soudním prodeji zástavy a v rámci exekuce či výkonu rozhodnutí prodejem zastavené nemovitosti. V další části se dovolatel rozsáhle zabýval jednotlivými vyjmenovanými možnostmi uspokojení pohledávky zástavního věřitele zpeněžením předmětných nemovitostí s ohledem na předmětná zákonná ustanovení, a na závěr této pasáže zdůraznil, že je nutno dojít k jednoznačnému závěru, že kdyby poškozený jednal tak, jak mu umožňuje občanský soudní řád, obdržel by po odečtení nákladů řízení vzniklých státu v souvislosti s prováděním dražby celou částku, za kterou byly zastavené nemovitosti vydraženy.

K subjektivní stránce souzeného trestného činu dovolatel namítl, že jeho úmysl soud dovozuje ze skutečnosti, že v důsledku své několikaleté realitní praxe obviněný věděl, že věcné břemeno správy a užívání zatěžující nemovitost sníží její hodnotu do takové míry, že se stane neprodejnou. K tomu dovolatel podotkl, že úmysl u uvedeného trestného činu ale musí směřovat k poškození části majetku dlužníka nebo ke zmaření uspokojení pohledávky věřitele jiné osoby, nikoli ke snížení hodnoty části majetku do takové míry, že se stane tento majetek neprodejným. Zde dovolatel znovu připomněl, že prodejnost majetku a zpeněžitelnost majetku není totéž a neprodejnost se v daném případě týkala pouze prodeje kupní smlouvou, nikoli soudního prodeje, tak jak ho má na mysli občanský soudní řád.

V závěru dovolání obviněný J. C. navrhl, aby Nejvyšší soud rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. 9. 2007, sp. zn. 4 To 607/2006, zrušil a aby přikázal Krajskému soudu v Ústí nad

Labem, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Prostřednictvím svého dalšího obhájce JUDr. J. C. dovolatel J. C. své dovolání dále doplnil tím, že namítl, že má za to, že nebyla zachována totožnost skutku. Konkrétně uvedl, že podle § 256 odst. 1 tr. zák. je postihováno jednání samotného dlužníka vůči věřiteli a na takovém jednání se osoba od dlužníka odlišná může podílet formou pomoci dlužníku. Naproti tomu pachatelem podle § 256 odst. 2 tr. zák. je osoba vždy odlišná od dlužníka a její jednání spočívá v tom, že samostatným jednáním zmaří i jen částečné uspokojení věřitele. Uvedený rozdíl skutkových podstat pak nezachovává totožnost skutku. Nesprávné hmotně právní vymezení skutku pak vede k tomu, že není zachována totožnost skutku tak, jak byl vymezen v usnesení o zahájení trestního stíhání a v obžalobě a posléze v rozsudcích soudů obou stupňů. V důsledku toho rozhodovaly soudy v rozporu s ustanovením § 220 odst. 1 tr. ř., které jim dovoluje rozhodovat jen o skutku, který je uveden v žalobním návrhu, neboť v usnesení o zahájení trestního stíhání je zcela zřejmé, že i přes totožnost trestní sankce v ustanovení § 256 odst. 1 tr. zák. a § 256 odst. 2 tr. zák. není dána totožnost následku. Zákonnými znaky těchto dvou odlišných skutkových podstat se však soudy nijak nezabývaly. Přitom s přihlédnutím k právní kvalifikaci jednání spoluobviněného R. H. je zřejmé, že dovolatel v žádném případě nemohl přivodit poškozování věřitele uzavřením smlouvy o věcném břemenu, a to ani samostatným jednáním podle § 256 odst. 2 tr. zák.

Dovolatel má dále za to, že skutková zjištění soudů obou stupňů při neprovedení dovolatelem navrhaných důkazů jsou nesprávná a vedla k nesprávnému hmotně právnímu posouzení. Soudy se v této souvislosti nevypořádaly s občanskoprávní úpravou, ze které vyplývá, že zřízením věcného břemene nebylo ani ohroženo uspokojení pohledávky věřitele ze zástavy, neboť by ze zákona při realizaci zástavy došlo k výmazu tohoto věcného břemene. Vadnost skutkových závěrů pak měla vliv i na posouzení subjektivní i materiální stránky. Soudy obou stupňů se totiž nezabývaly zjišťováním úmyslné formy zavinění, která je vyžadována a úmysl musí směřovat k poškození věřitele dlužníka. Nadto je třeba zdůraznit rozdílnost úmyslu podle § 256 odst. 1 tr. zák. a § 256 odst. 2 tr. zák. S ohledem na výše uvedené doplnil dovolatel svůj závěrečný návrh v tom směru, že navrhl, aby dovolací soud zrušil rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. 9. 2007, sp. zn. 4 To 607/2006, a rozsudek Okresního soudu v Teplicích ze dne 2. 5. 2006, sp. zn. 23 T 120/2003, a přikázal odvolacímu soudu, případně soudu prvního stupně, aby o věci znovu jednal a rozhodl.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství, jemuž byla dovolání obviněných R. H. a J. C. doručena ve smyslu § 265h odst. 2 tr. ř., se k nim vyjádřil v tom smyslu, že i když užitná hodnota nemovitosti v obecné podobě zůstala nezměněna, je v případě dovolatele J. C. pro posouzení věci podstatné, kdo byl oprávněn tuto užitnou hodnotu konzumovat a jak tato skutečnost ovlivnila pozici zástavního věřitele. Zřízení věcného břemene tak představovalo vznik významné vady právní (nikoliv fyzické), v jejím důsledku klesla hodnota nemovitosti prakticky na nulu. Tímto způsobem došlo k poškození majetku dlužníka a k možnosti zmaření uspokojení pohledávky věřitele. Tohoto jednání se dovolatel dopustil úmyslně, neboť mu byla známa situace, v níž se obviněný R. H. nacházel a tuto situaci řešil na základě dohody s ním způsobem, jehož cílem bylo zabránit prodeji zástavy. Skutečnost, že pohledávka za obviněným R. H. byla věřitelem posléze prodána a ke vzniku škody tak nedošlo, našla svůj odraz v právní kvalifikaci skutku toliko jako pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák. Zcela shodnou problematiku již Nejvyšší soud řešil svým usnesením, sp. zn. [8 Tdo 1078/2004](#), přičemž dospěl ke shodným závěrům. Tu část dovolání, kde dovolatel namítá nedostatek totožnosti skutku, považuje státní zástupce za dovolání podané z jiného důvodu než je uveden v ustanovení § 265b tr. ř., neboť jím dovolatel napadá jednak soudem učiněná skutková zjištění, jednak - pokud jde o totožnost skutku - údajné vady procesního charakteru. Skutkovými zjištěními, tak jak je učinily soudy nižších stupňů, pokud k nim tyto soudy dospěly v řádně vedeném trestním řízení způsobem neodporujícím zásadám formální logiky, je dovolací soud vázán, neboť dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán toliko tehdy, spočívá-li napadené rozhodnutí na nesprávném právním

posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Totožnost skutku byla - při naprosté shodnosti jednání obviněného - zachována.

K dovolání obviněného R. H. se státní zástupce vyjádřil v tom smyslu, že rovněž toto dovolání zčásti namítá neúplnost provedení dokazování a směřuje tak proti soudem učiněným skutkovým zjištěním, jimiž je však dovolací soud za splnění shora (u obviněného J. C.) uvedených podmínek vázán. Dovolatel kromě toho namítá, že i přes zřízení věcného břemene měl zástavní věřitel možnost uspokojit svou pohledávku zpeněžením předmětné nemovitosti. V této souvislosti argumentuje shodně s dovoláním obviněného J. C. řadou ustanovení občanského soudního řádu, která však nabyla účinnosti až v době po spáchání skutku. Zřízení věcného břemene představovalo vznik významné vady právní, v jejímž důsledku klesla hodnota nemovitosti prakticky na nulu. Tímto způsobem došlo k poškození majetku dlužníka a k možnosti zmaření uspokojení pohledávky věřitele. Tohoto jednání se dovolatel dopustil úmyslně, neboť cílem jeho jednání bylo zabránit prodeji zástavy. Skutečnost, že pohledávka vůči obviněnému R. H. byla věřitelem posléze prodána a ke vzniku škody tak nedošlo, našla svůj odraz v právní kvalifikaci skutku toliko jako pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák.

Obě dovolání s ohledem na výše uvedené považuje tedy státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství za zjevně neopodstatněná a z výše uvedených důvodů proto navrhl, aby Nejvyšší soud podané dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl, protože je zjevně neopodstatněné. Současně také vyslovil souhlas s tím, aby toto rozhodnutí Nejvyšší soud učinil za podmínek uvedených v ustanovení § 265r odst. 1 tr. ř. v neveřejném zasedání. Pro případ, že by Nejvyšší soud shledal podmínky pro jiné rozhodnutí ve věci, dává souhlas k rozhodnutí v neveřejném zasedání i jiným než navrženým způsobem.

Nejvyšší soud jako soud dovolací nejprve v souladu se zákonem zkoumal, zda není dán některý z důvodů pro odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 tr. ř., a na základě tohoto postupu shledal, že dovolání ve smyslu § 265a odst. 1, 2 písm. h) tr. ř. je přípustné, bylo podáno osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř.], řádně a včas (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.) a splňuje náležitosti dovolání. Protože dovolání lze podat jen z důvodů taxativně vymezených v § 265b tr. ř., Nejvyšší soud dále posuzoval, zda obviněným vznesené námitky naplňují jím tvrzené dovolací důvody, a shledal, že dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. byl uplatněn v souladu se zákonem vymezenými podmínkami. Následně se Nejvyšší soud zabýval důvodem odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř., tedy zda nejde o dovolání zjevně neopodstatněné.

Nejvyšší soud poté, co se vypořádal s dovolacími námitkami obou obviněných, které nebylo možno podřadit ani pod jimi uplatněný dovolací důvod uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ani pod žádný jiný zákonný dovolací důvod, dospěl k těmto závěrům:

V rámci uplatněného dovolacího důvodu podle ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. však oba obvinění R. H. a J. C. shodně vznesli námitku nedostatku subjektivní stránky vztahující se k jejich jednání, spočívající v tom, že cílem jejich jednání nebylo poškození věřitele, nýbrž dosažení uspokojení právě pohledávky vůči ČSOB jako věřitele obviněného R. H. Smlouva o zřízení věcného břemene sloužila zejména k zajištění pohledávky společnosti T. - O., jejímž jednatelem byl J. C., vůči obviněnému R. H. a jeho manželce, vzniklé z titulu splatné odměny plynoucí ze zprostředkovatelské smlouvy.

Podle ustálené judikatury trestný čin poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 písm. a) tr. zák. spáchá ten, kdo i jen částečně zmaří uspokojení svého věřitele tím, že zničí, poškodí, zatají, zcizí, učiní neupotřebitelnou nebo odstraní část svého majetku. Skutkovou podstatu téhož trestného činu uvedenou v ustanovení § 256 odst. 2 písm. a) tr. zák. pak naplní ten, kdo i jen částečně zmaří uspokojení věřitele jiné osoby tím, že zničí, poškodí, zatají, zcizí nebo odstraní část majetku dlužníka. Z hlediska zavinění se jedná o trestný čin úmyslný, kdy podle § 4 písm. a) a b) tr. zák. pachatel musel

chtít způsobem v tomto zákoně uvedeným porušit nebo ohrozit zájem chráněný tímto zákonem, nebo musel vědět, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn. Dlužník zmaří uspokojení svého věřitele tím, že jednáním vůči svému majetku nebo vůči majetku jiné osoby některou z forem podle § 256 odst. 1 tr. zák., případně v odst. 2 téhož § 256 tr. zák. způsobí stav, kdy věřitel nemůže částečně nebo zcela dosáhnout uspokojení své pohledávky. Uspokojení je částečně zmařeno, jestliže dlužník takovým jednáním jen omezí tuto možnost a věřitel v důsledku toho nedosáhne úplného uspokojení své pohledávky, kterého by jinak dosáhl. Pokusem trestného činu podle § 8 odst. 1 tr. zák. je pak takové pro společnost nebezpečné jednání, které bezprostředně směřuje k dokonání trestného činu a jehož se pachatel dopustil v úmyslu trestný čin spáchat, jestliže k dokonání trestného činu nedošlo.

Soud prvního stupně k rozhodným okolnostem týkajícím se subjektivní stránky zejména na straně 20 a 21 odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, že pokud jde o konkrétní jednání spočívající ve zřízení věcného břemene k zastaveným nemovitostem, což je podle názoru soudu podstatná okolnost pro posouzení celého případu, nevznikly po provedeném dokazování v tomto směru žádné pochybnosti. Nikdo nepopíral, že věcné břemeno bylo na základě jednání obou obviněných zřízeno. Rozpory však nastaly v tvrzení účastníků o důvodech, proč bylo věcné břemeno zřízeno. Oba obvinění popřeli, že by tak učinili proto, aby poškodili věřitele a zmařili uspokojení jeho pohledávky. Z výpovědi obviněného R. H. však jednoznačně vyplývá, že jeho jednání směřovalo k tomu, aby nedošlo k prodeji nemovitosti, aby mohl v zastavené nemovitosti nadále se svou rodinou bydlet a podnikat. Obviněný R. H. z listinných důkazů věděl, že v případě neplnění smluvních podmínek z úvěrové smlouvy může dojít k realizaci zástavního práva prodejem nemovitosti. Přiznal také, že mu bylo jasné, že takto zatíženou nemovitost si nikdo nekoupí. Mělo se ale jednat jen o chvilkovou záležitost, než se podaří najít řešení k uhrazení dluhu. Obviněnému J. C., který tvrdil, že jediným účelem zřízení věcného břemene bylo zajištění jeho budoucí pohledávky za obviněným R. H., kdy se zřízením věcného břemene snažil zajistit svou budoucí odměnu spočívající jak v provizi, tak i v paušální částce, nemohl soud uvěřit. Už vůbec soud neuvěřil jeho tvrzení, že věcné břemeno tohoto charakteru mohlo hodnotu nemovitosti zvyšovat, když mu byla známa podstata věcných břemen, která vždy omezují vlastníka nemovitosti, na niž vážnou, a proto nemohou hodnotu takové nemovitosti, k níž byla zřízena, zvýšit (zvýšení hodnoty přichází pouze u nemovitosti, v jejíž prospěch jsou na cizí nemovitosti zřízena, což ovšem není tento případ). Obviněný tedy musel vědět, že zřízením věcného břemene výrazně sníží prodejnost – směnnou hodnotu zastavených nemovitostí, jelikož tato skutečnost je známa téměř každému laikovi, a tím spíše i obchodníkovi s nemovitostmi, neboť obviněný J. C. působil několik let v realitních kancelářích. Velmi pochybné se soudu jeví i zřízení věcného břemene tohoto rozsahu bezúplatně, kdy k jeho faktickému naplnění vůbec nedošlo. Byť obviněný J. C. neviděl v době první návštěvy manželů H. smlouvy uzavřené s věřitelem, je jisté, že z výpisu z katastru nemovitostí věděl o tom, že na nemovitosti vázne zástavní právo. O tom, že hrozí prodej nemovitosti, se musel dozvědět od manželů H., neboť ti jej vyhledali právě proto, že se báli, aby o nemovitosti nepřišli, což vyplývá především z výpovědi obviněného R. H., ale i obviněného J. C. z přípravného řízení. Vzhledem k jeho dosavadní činnosti musel obviněný J. C. také vědět, že dlužník nesmí činit nic, co by snížilo hodnotu zástavy a tím i snížilo možnost realizace jejího prodeje. Pokud měl obviněný J. C. v úmyslu manželům H. pomoci při splacení dluhu tzv. přeúvěrováním, soud neshledal jediný důvod, proč toto by nemohlo být učiněno bez zřízení věcného břemene. Zřízení věcného břemene totiž v žádném případě nemohlo pomoci jak k jednání s věřitelem, tak s budoucími zájemci o předmětnou pohledávku, což de facto doložil svým vlastním tvrzením i obviněný J. C., který výslovně řekl, že společnost L. S. by přeúvěrování neposkytla, pokud by nebyla zapsána jako první zástavce bez jakýchkoli věcných břemen. V průběhu celého řízení nebylo prokázáno, že by zástavní věřitel nepřijal plnění od zástavního dlužníka a tím se dostal do prodlení. Převzetí plnění je totiž jediná povinnost, kterou zástavní věřitel má a které se lze úspěšně domáhat. Banka neměla povinnost jednat s obviněným J. C. na základě smlouvy o zprostředkování. Nikde v žádné smlouvě nebylo stanoveno, že by banka měla povinnost jednat se svými dlužníky. Další fakta ohledně jejich

povinností jako věřitele vůči dlužníku pak vyplývají ze smluv podepsaných mezi ČSOB jako věřitelem a manželé H. jako dlužníky. Navíc také správně nalézací soud konstatoval, že z podstaty věcných břemen vyplývá, že jejich účelem není zajišťování pohledávek, ale usnadnění hospodaření s nemovitostí. Proto jejich užívání v tomto směru bylo prohlášeno za obcházení občanského zákoníku a z tohoto titulu bylo zřízení obdobných věcných břemen podle § 39 obč. zák. prohlášeno za neplatné. Manželé H. mohli být druhého dne po vkladu věcného břemene do katastru nemovitostí vyloučení z užívání všech nemovitostí, přičemž z pojmu správa rozhodně nevyplývá to, co tvrdil obviněný J. C., tedy že by na společnost T. - O. přešla povinnost nemovitost udržovat a opravovat. Tato povinnost zcela jednoznačně dopadá podle občanského zákoníku stále na vlastníka nemovitosti, za kterou nese plnou zodpovědnost. Nalézací soud dále shrnul, že pro skutečnost, že věcné břemeno bylo zřízeno za účelem ztížení uspokojení banky, hovoří tedy s ohledem na výše uvedené to, že bylo zřízeno bezplatně, bez jakéhokoliv časového omezení, na všech zastavených nemovitostech a nikdy nebylo fakticky naplněno a ani k tomu nesměřovalo. V té souvislosti nalézací soud ještě zdůraznil, že mělo podle slov obviněných zajistit pohledávku, jejíž výše jednak byla zcela zanedbatelná v poměru k povaze a rozsahu věcného břemene a jednak byla tato budoucí pohledávka dále ještě zajištěna smluvní pokutou ve výši 0,5 % z dlužné částky za každý kalendářní den prodlení do zaplacení. Přitom nalézací soud vycházel, pokud jde o právní povahu věcných břemen, z jejich právní úpravy účinné ke dni vkladu věcného břemene do katastru nemovitostí (12. 10. 2000), kterou v odůvodnění svého rozsudku ze dne 2. 5. 2006 velmi podrobně rozebral s tím, že vkladem věcného břemene do katastru nemovitostí došlo k poškození věřitele ve smyslu § 256 odst. 1 písm. a) tr. zák. v případě obviněného R. H. a ve smyslu § 256 odst. 2 písm. a) v případě obviněného J. C. Obviněný J. C. uvedeným jednáním směřoval ke zmaření uspokojení pohledávky věřitele obviněného R. H. tím, že poškodil část majetku dlužníka, tedy obviněného R. H. Obviněný R. H. pak směřoval poškozením svého majetku ke zmaření uspokojení pohledávky svého věřitele.

Dále také nalézací soud ohledně námítky obhajoby, že zřízením věcného břemene nedošlo v tomto případě k žádnému poškození věřitele, neboť pohledávka byla bez problémů prodána společnosti C. - Ltd., zdůraznil, že v době postoupení této pohledávky již věcné břemeno ve prospěch společnosti T. - O. na nemovitostech nevázlo, protože bylo k 1. 7. 2003 z katastru nemovitostí na základě dohody mezi povinnými a oprávněným z věcného břemene vymazáno.

Odvolací soud se naplněním subjektivní stránky zabýval zejména na straně 19 a 20 odůvodnění svého rozhodnutí a v návaznosti na závěry soudu nalézacího k námítkám obhajoby uvedl, že zcela zásadní význam má prvotní výpověď obviněného R. H., která má charakter úplného doznání. Vyplývá z ní také i motivace tohoto obviněného, který byl veden obavou z následků nesplácení úvěru zajištěného zástavním právem a vyhledal proto podle inzerátu obviněného J. C. ve snaze, aby nedošlo k prodeji nemovitosti a aby mohl v zastavené nemovitosti nadále se svou rodinou bydlet a podnikat. Z jeho výpovědi je zcela jasně vyvoditelný jeho úmysl ve vztahu k věřiteli. Formulace inzerátu zní: „Nenechte se překvapit dražbou své nemovitosti zatížené zástavním právem a využijte pomoc při nesplácení úvěru“. Jedná se o oslovení právě takových osob, jako byl obviněný R. H., které chtěly využít pomoci při nesplácení dluhu. Obviněný J. C. tak nebyl nevědomým oprávněným z věcného břemene, nýbrž byl velmi aktivní při jeho zřízení, jednal na katastru nemovitostí na základě plných mocí od manželů H. Samotná formulace obsahu věcného břemene je pak taková, že je pro manžele H. zcela nevýhodná, což jen dokresluje již popsany úmysl obviněného J. C., kdy měl pro případ zajištění své budoucí pohledávky, která se mu zdála dobytou, jiné možnosti zajištění. Správně soud prvního stupně poukázal na to, že případná pohledávka společnosti T. - O., s. r. o., byla pouhým zlomkem ceny nemovitosti. Pokud věcné břemeno ani neomezil časově na dobu vyřešení přeúvěrování obviněného R. H., tak je v souvislosti se shora uvedenými skutečnostmi zjevné, že pravý účel a také úmysl obou obviněných, tedy zřízení věcného břemene, směřoval k poškození věřitele. V tomto směru svědčí o úmyslu obviněného J. C. skutečnost, že se na věřitele obrátil dvěma dopisy, ze kterých se jeden vrátil jako nedoručený. Pokud by skutečně měl vážný zájem na jednání s

věřitelem o postoupení pohledávky, tak by se jistě neomezil na takto nedostatečné kroky, a to i v případě, že manželé H. s ním nekomunikovali.

Ohledně způsobilosti jednání obviněných poškodit věřitele pak odkázal odvolací soud na již nalézacím soudem citované rozhodnutí Nejvyššího soudu pod sp. zn. [8 Tdo 1078/2004](#).

Nejvyšší soud se zcela ztotožnil s názorem nalézacího soudu i odvolacího soudu, který již jen upravil skutkovou větu tak, aby odpovídala plně právní kvalifikaci jednání obviněných, a to u obviněného R. H. pokusu trestného činu poškozování věřitele podle § 8 odst. 1 tr. zák. k § 256 odst. 1 písm. a) tr. zák. a u obviněného J. C. pokusu trestného činu poškozování věřitele podle § 8 odst. 1 tr. zák. k § 256 odst. 2 písm. a) tr. zák. Skutkové závěry soudu prvního stupně, jakož i na ně navazující právní závěry nalézacího a odvolacího soudu, jsou proto v případě obviněných R. H. a J. C. zcela jednoznačné a nepochybně svědčí o jejich vině v rozsahu, v němž byli uznáni vinnými shora uvedeným rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. 9. 2007, sp. zn. 4 To 607/2006, ve spojení s rozsudkem Okresního soudu v Teplicích ze dne 2. 5. 2006, sp. zn. 23 T 120/2003.

Jen pro úplnost pak Nejvyšší soud dodává, že skutečnost, že obvinění měli od počátku úmysl snížit hodnotu zástavy a tím i ztížit či případně vyloučit možnost uspokojení zástavního věřitele, je zřejmá již z prvotních výpovědí obviněného R. H. Tento obviněný již v přípravném řízení do protokolu o výslechu obviněného ze dne 6. 5. 2003 sám uvedl, že jednak věděli s manželkou, že nemovitost zastavenou ve prospěch banky nesmí v žádném případě zatěžovat mimo jiné ani věcnými břemeny, přičemž obviněný dále uvedl, že v situaci, kdy byli již v prodlení s placením splátek dlužné částky, nechtěl v žádném případě kvůli uspokojení předmětného dluhu prodat zastavený dům. Poté, co byl bankou upomínán o zaplacení zbývající části dluhu, s vědomím toho, že v předcházející době dlouhodobě nesplácel bankou poskytnutý úvěr, začal se bát, že by mu banka mohla tento dům prodat. Nevěděl, jaké prostředky k tomu banka má, jen měl představu, že se jednoho dne ráno probudí a někdo z banky přijde, všechno zavře a on nebude mít střechu nad hlavou. Hledali proto s manželkou jakékoli řešení této situace a našli inzerát firmy obviněného J. C. Tomuto obviněný R. H. vysvětlil celou situaci i s tím, že na domě vázne zástavní právo banky, a jelikož se obviněný J. C. výslovně ptal, jestli jim už banka hrozí prodejem domu, odpověděl mu obviněný R. H., že ano, a proto také za ním přišel. Obviněný J. C. mu na to řekl, ať se obviněný R. H. nebojí, že se odted již nemusí o nic starat, že zřídí na zastavené nemovitosti věcné břemeno z toho důvodu, aby na obviněného R. H. banka nemohla do doby, než se najde nějaké řešení. To věcné břemeno na ty zástavní nemovitosti obviněný J. C. zřídil proto, aby je banka nemohla z toho baráku vyhodit, tedy aby nepřišli o bydlení. Po přečtení smlouvy doma pak obviněnému došlo, že ani nemůže předmětnou nemovitost prodat sám, protože kdo by to s tím věcným břemenem koupil.

Tyto skutečnosti konstatoval i soud nalézací a správně z nich vyvodil vědomost obviněného R. H. a ve spojení s dalšími skutečnostmi i obviněného J. C. jednak o snížení hodnoty nemovitosti v důsledku zřízení věcného břemene a jednak také o tom, že takto oba obvinění činí proto, aby nemohla banka přimět dovolatele R. H. k prodeji zastavené nemovitosti, když tento po zřízení věcného břemene nabyt přesvědčení, že nemovitost nebude moci banka prodat a nepřijdou tak s rodinou o střechu nad hlavou. Ačkoli dále tvrdil obviněný R. H., že se mělo jednat jen o chvilkovou záležitost, než se podaří obviněnému J. C. najít nějaké řešení směřující k uhrazení dluhu, nemění to nic na celé situaci, že jím zmiňované řešení bylo v okamžiku zřízení věcného břemene zcela nekonkrétní a navíc, jak vyplynulo z přiloženého spisového materiálu, obviněný J. C. nevyvíjel prakticky žádnou aktivitu v jednání s věřitelem, když zaslal bance pouze výzvu k součinnosti při řešení pohledávky.

Skutečnost, v jakém rozsahu byla předmětným věcným břemenem po dobu jeho existence snížena hodnota zastavené nemovitosti, je pak zcela jasně vyjádřena v závěrech Dr. Ing. J. B., soudem ustanoveného znalce z oboru ekonomika, odvětví ceny a odhady nemovitostí, jehož znalecký posudek je ve spise založen. V tomto posudku je jasně uvedeno, že hodnota nemovitosti po zřízení věcného

břemene byla nulová.

Nejvyšší soud dále zdůrazňuje, že ve smyslu jeho ustálené judikatury poškozením se rozumí snížení hodnoty majetku buď trvalé, nebo dočasné, a to v takové míře, že poškozená majetková hodnota nadále není schopna plnit některé své funkce, nebo klesne její prodejnost na trhu (snížení směnné hodnoty). Věcná břemena (§ 151n a násl. obč. zák.) jsou jednou z forem omezení vlastníka nemovité věci ve prospěch určité oprávněné osoby. Neznamená to však, že dodatečným zřízením věcných břemen je dotčeno právo zástavního věřitele na uspokojení pohledávky z výtěžku zpeněžení zástavy. Zástavu lze zpeněžit na návrh zástavního věřitele ve veřejné dražbě nebo soudním prodejem zástavy. V obou těchto případech jsou při prodeji zástavy věcná břemena, mají-li povahu závady, která v důsledku přechodu (či převodu) vlastnictví nezanikne, také závadou, která ovlivňuje cenu nemovitosti a k níž je proto nutno přihlížet. Oceňování práv odpovídajících věcným břemenům je upraveno ustanovením § 18 zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, ve znění pozdějších předpisů. Z dikce ustanovení § 41b vyhlášky č. 279/1997 Sb., kterou se prováděla některá ustanovení zákona o oceňování majetku, ve znění pozdějších předpisů, pak plyne, že při oceňování nemovitostí se zjištěná cena sníží o cenu věcného břemene váznoucího na nemovitosti (s účinností od 1. 1. 2003 to obdobně platí podle § 48 vyhlášky č. 540/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, ve znění vyhlášky č. 452/2003 Sb.). Stejně jako v rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2004, sp. zn. [8 Tdo 1078/2004](#) (viz usnesení Nejvyššího soudu, uveřejněné pod č. T 740 ve svazku 10/2004 Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu) a následující judikatuře, se i nyní Nejvyšší soud plně ztotožňuje se závěrem soudů obou stupňů, že jednání obviněných R. H. a J. C. lze ve smyslu forem jednání uvedených v § 256 odst. 1 písm. a) tr. zák. a § 256 odst. 2 písm. a) tr. zák. označit jako poškození majetku, neboť sice nedošlo k „materiálnímu (fyzickému) poškození“, ale k významné závadě faktické a právní povahy. Zřízením věcného břemene totiž došlo ke snížení směnné hodnoty zástavy a poklesu její prodejnosti na trhu, resp. tato byla zřízením věcného břemene natolik znehodnocena, že její obecná cena (jež před zatížením věcným břemenem činila podle uvedeného znaleckého posudku nejméně 1 500 000 Kč) se blížila nule a zástava tak byla prakticky neprodejná. Takovým jednáním obviněného pak mohlo dojít ke zmaření uspokojení věřitele do výše obecné ceny nemovitosti, byť i jen dočasně (neboť dohodou oprávněného a povinných bylo věcné břemeno posléze z katastru nemovitostí vyňato), a směřovalo ke způsobení škody. Právě pak skutečnost, že posléze obvinění dohodou věcné břemeno zrušili, je rozhodná pro to, že jejich jednání je právně kvalifikováno jako pokus trestného činu poškozování věřitele, když k dokonání trestného činu nedošlo. Přitom je s ohledem na shora uvedené skutkové zjištění zcela zřejmé, že obviněný R. H. neplnil závazky vyplývající pro něj ze smlouvy o úvěru, výše v odůvodnění tohoto rozhodnutí specifikované, a věděl jak tento obviněný, tak i obviněný J. C., že se v takovém případě vystavuje smluvním sankcím. Přes uvedené a nadto v rozporu se závazkem ze zástavní smlouvy, že po dobu trvání zástavního práva nebude k zastavenému majetku zřizovat zástavní práva ani věcná břemena ve prospěch jiných subjektů, obviněný R. H. společným jednáním s obviněným J. C. zatížil ve prospěch společnosti T. - O., s. r. o., nemovitost věcným břemenem, navíc ekonomicky značně nevýhodným.

Pokud dovolatelé poukazovali na to, že poškozenému věřiteli nic nebránilo v tom, aby dosáhl svého uspokojení způsobu uvedenými v občanském soudním řádu, které počítají s prodejem zastavené nemovitosti v dražbě, v níž také dojde k zániku případných věcných břemen a potenciální kupující již koupí nemovitost věcným břemenem nezatíženou, pak Nejvyšší soud musí poukázat na skutečnost, že i přes možnosti dané věřiteli k vynucení uspokojení jeho pohledávky šlo vzhledem k platné právní úpravě k datu vkladu věcného břemene do katastru nemovitostí (12. 10. 2000), o významné omezení. S ohledem na snížení hodnoty nemovitosti prakticky na nulu a s ohledem na komplikace vzniklé v souvislosti s případným vyplacením věcného břemene i při případné dražbě před jeho zánikem, nemá tato skutečnost na trestnost jednání obou obviněných podstatný vliv. V té souvislosti je třeba také zdůraznit, že obvinění (konkrétně zejména obviněný J. C. - viz bod III. a IV. dovolání) se dovolávají

právní úpravy, která k datu vkladu věcného břemene do katastru nemovitostí (12. 10. 2000) nebyla nejen účinná, ale ani platná, neboť ustanovení § 200y a násl. o. s. ř. byla vložena do zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, až zákonem č. 367/2000 Sb., který byl platný až od 23. 10. 2000 (datum rozeslání) a účinný až od 1. 1. 2001. Z tohoto hlediska nejsou důvodné ani námitky obou obviněných týkající se pojmů prodejnost majetku a jeho zpeněžitelnost, když ke dni vkladu věcného břemene do katastru nemovitostí nebyl v tomto zásadní rozdíl, jak na to již v zásadě správně z hlediska právní úpravy platné v době jednání obviněných poukázal nalézací soud v odůvodnění svého rozsudku.

Dále pokud jde o to, k čemu mělo podle tvrzení obviněného J. C. věcné břemeno sloužit, a tedy o to, že se mělo jednat o zajištění budoucího splacení odměny společnosti T. - O. obviněným R. H., sjednané ve zprostředkovatelské smlouvě za činnost této společnosti směřující k uhrazení dluhu obviněného R. H. ČSOB, a. s., pak Nejvyšší soud považuje za nutné konstatovat, že věcné břemeno ani z obecného hlediska své povahy, ani tak, jak bylo vymezeno v dohodě o jeho zřízení mezi manžely H. a společností T. - O., nemůže mít zajišťovací charakter. Navíc o tom, co považovaly smluvní strany za skutečné zajištění splacení sjednaných odměn, hovoří článek 8 Smlouvy o zprostředkování, sjednané mezi výše uvedenými smluvními stranami a založené ve spise, kde si strany dohodly v případě prodlení se zaplacením provize smluvní pokutu ve výši 0,5 % z dlužné částky za každý kalendářní den prodlení do zaplacení.

K tvrzení obviněného J. C., že cílem zřízení věcného břemene mělo být ve skutečnosti zajištění jeho budoucí pohledávky vůči obviněnému R. H., Nejvyšší soud odkazuje na závěry soudu nalézacího i odvolacího soudu, které shodně zdůrazňovaly v souladu s dnešní stávající konstantní judikaturou, že by se v takovém případě jednalo ve skutečnosti o právní úkon neplatný z hlediska § 39 obč. zák., neboť by šlo o obcházení zákona. V tomto směru totiž obcházení zákona spočívá ve vyloučení závazného pravidla záměrným použitím prostředku, který sám o sobě není zákonem zakázaný, v důsledku čehož se uvedený stav stane z hlediska pozitivního práva nenapadnutelným. Jednání in fraudem legis představuje postup, kdy se někdo chová podle práva, ale tak, aby záměrně dosáhl výsledku právní normou nepředvídaného a nežádoucího (srovnej např. nález Ústavního soudu ze dne 1. 4. 2003, sp. zn. [II. ÚS 119/01](#)).

Nejvyšší soud s ohledem na všechny výše uvedené skutečnosti dospěl k závěru, že napadený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. 9. 2007, sp. zn. 4 To 607/2006, ve spojení s rozsudkem Okresního soudu v Teplicích ze dne 2. 5. 2006, sp. zn. 23 T 120/2003, nevykazuje takové vady, pro které by jej bylo nutno z důvodu uvedeného v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. zrušit. Soud prvního stupně jako soud nalézací objasnil a posoudil všechny skutečnosti rozhodné z hlediska skutkových zjištění, která posléze potvrdil i soud druhého stupně, jako soud odvolací, který po řádném a důkladném přezkoumání odvolání obou obviněných podle § 258 odst. 1 písm. b), d), e) tr. ř. napadený rozsudek v celém rozsahu zrušil a podle § 259 odst. 3 tr. ř. nově rozhodl tak, že obviněného R. H. uznal vinným pokusem trestného činu poškozování věřitele podle § 8 odst. 1, § 256 odst. 1 písm. a), odst. 3 tr. zák. a obviněného J. C. uznal vinným pokusem trestného činu poškozování věřitele podle § 8 odst. 1, § 256 odst. 2 písm. a), odst. 3 tr. zák. a uložil jim shora uvedené přiměřené tresty, přičemž se současně bez pochybností a logicky vypořádal se všemi relevantními námitkami obviněných uplatněnými v rámci odvolacího řízení.

K použité právní kvalifikaci jednání obou obviněných v rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. 9. 2007, sp. zn. 4 To 607/2006, považuje Nejvyšší soud za nutné dodat, že shora uvedené jednání bylo správně posouzeno u obviněného R. H. jako pokus trestného činu poškozování věřitele podle § 8 odst. 1, § 256 odst. 1 písm. a), odst. 3 tr. zák. a u obviněného J. C. jako pokus trestného činu poškozování věřitele podle § 8 odst. 1, § 256 odst. 2 písm. a), odst. 3 tr. zák., neboť jednání obviněného J. C. podle skutkových zjištění učiněných v tomto rozsudku v návaznosti na závěry v rozsudku Okresního soudu v Teplicích ze dne 2. 5. 2006, sp. zn. 23 T 120/2003, spočívalo v tom, že v

úmyslu zamezit realizaci zástavního práva zatěžujícího nemovitosti v majetku manželů R. a Z. H. a se snahou snížit jejich hodnotu do takové míry, že se stanou neprodejnými, po vzájemné dohodě s manželkou H. uzavřel na základě plné moci z jejich strany smlouvu o zřízení věcného břemene ze dne 11. 10. 2000 a v návaznosti na to podal dne 12. 10. 2000 návrh na vklad věcného břemene správy a užívání, zatěžujícího nemovitosti zapsané na L. V., KÚ T., v k. ú. U., obec K., do katastru nemovitostí, a to ve prospěch společnosti T. - O., s. r. o., Ú. n. L., s právními účinky vkladu věcného břemene ke dni 12. 10. 2000, čímž směřoval k zmaření uspokojení pohledávky ve výši minimálně odpovídající splatné části úvěru včetně příslušenství ve výši 875 329,35 Kč. Takové jednání obviněného J. C. nelze posoudit jen jako účastenství ve formě pomoci na pokusu trestného činu poškozování věřitele podle § 8 odst. 1, § 256 odst. 1 písm. a), odst. 3 tr. zák. spoluobviněného R. H., neboť neodpovídá vymezení pomoci ve smyslu § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. Účastníkem podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. na dokonaném trestném činu nebo jeho pokusu je ten, kdo úmyslně poskytl jinému pomoc k spáchání trestného činu, zejména opatřením prostředků, odstraněním překážek, radou, utvrzováním v předsevzetí, slibem přispět po trestném činu (pomocník). Pomocník tedy úmyslně umožňuje nebo usnadňuje jinému (hlavnímu pachateli) spáchání trestného činu, čímž mu pomáhá nebo ho podporuje, a to ještě před spácháním činu nebo v době činu, jestliže došlo alespoň k pokusu trestného činu. Formy pomoci uvádí trestní zákon pouze demonstrativně. Rozlišuje se pomoc fyzická a psychická (intelektuální). Fyzickou pomocí je např. opatření prostředků, odstranění překážek apod., naproti tomu za psychickou pomoc se považuje rada, utvrzování v předsevzetí, slib přispět po trestném činu apod. Z toho co bylo uvedeno vyplývá, že zákon definuje pojem pomoci jen příkladmo, a proto charakter pomoci může mít též dohoda o vytváření podmínek k tomu, aby pachatel mohl svou trestnou činnost provádět co nejúčinněji (srov. č. 45/1963 Sb. rozh. tr. - v odůvodnění). Srovná-li se jednání obviněného J. C. s tímto obecným vymezením pomoci, je zcela zřejmé, že jeho jednání nenaplnovalo jen znaky vymezené v § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák., tedy umožnění nebo usnadnění R. H. spáchání pokusu trestného činu poškozování věřitele podle § 8 odst. 1, § 256 odst. 1 písm. a), odst. 3 tr. zák., nýbrž přímo naplnovalo znaky pokusu samostatné skutkové podstaty trestného činu poškozování věřitele podle § 8 odst. 1, § 256 odst. 2 písm. a), odst. 3 tr. zák., když po dohodě se spoluobviněným R. H. v úmyslu zamezit realizaci zástavního práva zatěžujícího nemovitosti v majetku manželů R. a Z. H. a se snahou snížit jejich hodnotu do takové míry, že se stanou neprodejnými, sám uzavřel na základě plné moci z jejich strany smlouvu o zřízení věcného břemene a podal návrh na jeho vklad do katastru nemovitostí, čímž směřoval se shora podrobně rozebraných důvodů k zmaření uspokojení pohledávky zástavního věřitele IPB, a. s., P., resp. jeho právního nástupce ČSOB, a. s., P., ve výši minimálně odpovídající splatné části úvěru včetně příslušenství ve výši 875 329,35 Kč. Posouzením takového jednání jen jako pomoci by nebyla vystižena skutečnost, že jako pachatel naplnil znaky pokusu trestného činu poškozování věřitele podle § 8 odst. 1, § 256 odst. 2 písm. a), odst. 3 tr. zák., jako samostatné skutkové podstaty postihující i jen částečné zmaření uspokojení věřitele jiné osoby (konkrétně obviněného R. H.). Navíc vzhledem k popsanému jednání obviněného J. C., které vykazuje všechny znaky spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák., by posouzení jeho jednání jako pomoci podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. nevystihovalo podstatu jeho jednání a ani jeho stupeň nebezpečnosti pro společnost. Spolupachatelství není vyloučeno tím, že jeho jednání je na rozdíl od spoluobviněného R. H., jehož jednání bylo posouzeno podle § 256 odst. 1 písm. a) tr. zák., třeba vzhledem ke konstrukci ustanovení § 256 tr. zák. postihnout podle samostatné skutkové podstaty trestného činu poškozování věřitele podle § 256 odst. 2 písm. a) tr. zák. Rozhodující je, že obě tyto skutkové podstaty jsou podřazeny pod stejný trestný čin poškozování věřitele podle § 256 tr. zák., přičemž rozdíl mezi těmito skutkovými podstatami v případě obou obviněných je jen v tom, že v odstavci 1 jde o poškozování vlastního věřitele, kde popsaného mařícího jednání, spočívajícího v poškození alespoň části svého majetku, se dopouští sám dlužník (§ 256 odst. 1 tr. zák.), zatímco v odstavci 2 jde o poškozování cizího věřitele, kde popsaného mařícího jednání se dopouští jiná osoba než dlužník (§ 256 odst. 2 tr. zák.). Objektivní stránka trestného činu poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 písm. a) tr. zák. a podle § 256 odst. 2 písm. a) tr. zák. je v případě „poškození majetku dlužníka“ zcela shodná. Uvedené rozdílné posouzení proto nemůže mít

za následek, že by takové společné jednání vykazující všechny znaky spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák., tedy spáchání trestného činu společným jednáním a úmysl obou obviněných k tomu směřující (srov. č. 15/1967, č. 57/1970, č. 36/1973 atd. Sb. rozh. tr.), nebylo možno posoudit jako spolupachatelství, zvláště když důvodem zákonné konstrukce ustanovení § 256 odst. 2 tr. zák. byl právě záměr zákonodárce, aby jednání pachatele, který i jen částečně zmaří uspokojení věřitele jiné osoby (spolupachatele) tím, že poškodí část majetku dlužníka, bylo právně kvalifikováno jako pachatelství, poněvadž jinak by je vzhledem ke konkrétnímu pachateli vyžadovanému v ustanovení § 256 odst. 1 tr. zák. (arg. „svého věřitele“) bylo třeba ve smyslu § 90 odst. 1, 2 a 3 tr. zák. posoudit jako účastenství podle § 10 odst. 1 písm. a), b) nebo c) tr. zák. S přihlédnutím k tomu je třeba při naplnění znaků uvedených v § 9 odst. 2 tr. zák. právně kvalifikovat úmyslné společné jednání dvou i více pachatelů na trestném činu poškozování věřitele podle § 256 tr. zák. jako spolupachatelství bez ohledu na to, že u jednoho z nich bude jeho poškozující jednání s ohledem na to, že maří uspokojení svého věřitele, právně kvalifikováno podle § 256 odst. 1 písm. a) tr. zák. a u druhého z nich bude takové úmyslné společné poškozující jednání s ohledem na to, že maří uspokojení věřitele jiné osoby (svého spolupachatele), právně posouzeno podle § 256 odst. 2 písm. a) tr. zák. To odpovídá i záměru zákonodárce, který právě stanovením skutkové podstaty trestného činu poškozování věřitele podle § 256 odst. 2 tr. zák. jednání, jež by jinak bylo nutno u trestného činu s konkrétním pachatelem posuzovat s přihlédnutím k § 90 odst. 3 tr. zák. pouze jako účastenství podle § 10 odst. 1 tr. zák., „povýšil“ na pachatelství, poněvadž tím jistě nesměřoval k vyloučení spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák., které je jen zvláštním typem pachatelství podle § 9 odst. 1 tr. zák. (arg. dikce § 9 odst. 1 a 2 tr. zák.), a to ve formě nejzávažnější trestné součinnosti, jejímž důsledkem je, že každý ze spolupachatelů odpovídá, jako by trestný čin spáchal sám. Vzhledem k těmto skutečnostem, nemůže být při úmyslném společném jednání (§ 9 odst. 2 tr. zák.) spolupachatelství vyloučeno ani tím, že jeden ze spolupachatelů bude konkrétním subjektem ve smyslu § 90 odst. 1, příp. 2 tr. zák., a druhý spolupachatel s ohledem na shora podrobně rozebranou právní úpravu trestného činu poškozování věřitele podle § 256 odst. 2 tr. zák. znaky konkrétního subjektu naplňovat nebude.

Jak vyplývá z toho, co bylo uvedeno shora, námitky uplatněné oběma obviněnými v dovolacím řízení, jsou prakticky totožné s těmi, které byly vzneseny již v předcházejících fázích trestního řízení před soudem nalézacím a před soudem druhého stupně a soudy se s nimi, jak již bylo uvedeno, také řádně vypořádaly. Z obsahu dovolání a po porovnání námitek v nich uvedených s námitkami uplatněnými v odvolání, jakož i s přihlédnutím k tomu, jakým způsobem se s nimi vypořádal odvolací soud, je patrné, že rozhodnutí dovolání napadené a řízení jemu předcházející netrpí vytýkanými vadami. Z těchto důvodů je třeba jednoznačně dospět k závěru, že jde v případě obviněných R. H. a J. C. o dovolání zjevně neopodstatněné, a proto je Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.